

IZLOŽBA “ŽIVOT I DJELO JOSIPA JURJA STROSSMAYERA”

GRGUR MARKO IVANKOVIĆ □ Muzej Slavonije, Osijek

sl.1. Odora biskupa J. Josipa Strossmayera crno sukno finog tkanja, ljubičasti i crni sviljeni rips, ljubičasti konac i dugmad načinjena od konca

sl.2. Olga Jelačić, Portret biskupa Josipa Jurja Strossmayera oko 1900.

ulje na platnu, 78,5 x 59,0

U svibnju 2005. godine, u povodu 190. obljetnice rođenja i 100. obljetnice smrti biskupa Josipa Jurja Strossmayera, osječke su ustanove kulture Muzej Slavonije, Galerija likovnih umjetnosti i Državni arhiv u Osijeku, na poticaj Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Osijeku, organizirale zajedničku izložbu pod nazivom *Život i djelo Josipa Jurja Strossmayera*.

Izložba je postavljena u Muzeju Slavonije, koji je ujedno izložio i najveći broj od ukupno 121 eksponata. Riječ je o muzejskim predmetima iz Arheološkoga, Numizmatičkoga i Povijesnog odjela, Odjela umjetničkog obrta, Odjela muzealnih tiskopisa i hemeroteke. Iz pododjela Seobe naroda i Srednji vijek Arheološkog odjela izložene su dvije podne keramičke pločice iz stare đakovačke crkve koje je biskup Strossmayer darovao Muzeju slobodnoga i kraljevskog grada Osijeka 1898. godine, a Numizmatički je odjel izložio sedam medalja i plaketa s biskupovim likom. Povijesni je odjel izložio 40 primjeraka građe iz Grafičke zbirke, Zbirke fotografija, Zbirke skulptura i natpisa, Kulturno-povijesne zbirke i Dokumentarne zbirke, dok je Odjel umjetničkog obrta izložio dvije slike i odoru u koju je biskup bio odjeven prilikom portretiranja kod slikara Bele Csikosa Sessije. Odjel muzealnih tiskopisa izložio je 33 knjige i prigodna izdanja, a hemeroteka je predstavila 8 primjeraka novina.

Državni je arhiv u Osijeku izložio kopije dokumenata i nacрта, te fotografiju iz svoga fundusa, a Galerija likovnih umjetnosti u Osijeku izložila je tri slike, bistu i skulpturu s likom biskupa Strossmayera.

Život i djelo našeg Osječanina Josipa Jurja Strossmayera, biskupa đakovačko-bosanske i srijemske biskupije, do danas nisu primjereno valorizirani. Taj vizionar hrvatskom je narodu priskrbio najznačajnije državne institucije znanosti, kulture, obrazovanja, vjere i mnoga druga duhovna i kulturna dobra pod osobnim geslom *Sve za vjeru i za domovinu*. Godine 1867. osnovao je Akademiju znanosti i umjetnosti u Zagrebu, utemeljio suvremeno Zagrebačko sveučilište, otvoreno 1874. godine, kolekcionirao umjetnine iz čijeg je fundusa i donacije 1884. osnovana Strossmayerova galerija starih majstora pri Akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu.

Na slavonskom je području biskup Strossmayer, među mnogobrojnim drugim sakralnim građevinama, podigao i potpomogao izgradnju dviju reprezentativnih historicističkih crkvenih građevina, od kojih je đakovačka katedrala druga, a osječka gornjogradska župna crkva treća crkva po veličini u Hrvatskoj i ujedno najveća župna crkva u našoj zemlji. Izgradio je i obnovio brojne sakralne građevine, a u baroknoj je osječkoj Tvrdi osnovao Dječjačko sjemenište. Financijski je kontinuirano podupirao brojne kulturne i obrazovne ustanove te nadarene pojedince diljem domovine.

sl.3. Izgradnja nove župne crkve sv. Petra i Pavla u Osijeku
Ottokar Rechner, Osijek, 1896.
papir, karton, fotografija

sl.4. Pozivnica za izložbu *Život i djelo Josipa Jurja Strossmayera*

Osim biskupske obnašao je i političke funkcije, među kojima je kratko vrijeme bio i veliki župan Virovitičke županije sa sjedištem u Osijeku.

Njegovom su zaslugom u našoj zemlji ostvorena djela značajnih stranih arhitekata, od projektanta đakovačke katedrale Karla Roesnera, 1866. - 1882., preko arhitekta i profesora Fridricha Schmidta, koji je projektirao palaču Akademije, 1877. - 1879., do arhitekta Franza Langenberga, projektanta župne crkve u osječkom Gornjem gradu, 1894. - 1898. godine.

Dio Strossmayerova djela na našem području diskretno je predstavljen na ovoj dvostrukoj obljetničkoj izložbi u biskupovu rodnom gradu Osijeku. Mnogobrojni izloženi predmeti, od dokumenata, nacrti, knjiga, medalja, razglednica, novina, fotografija, odore i portreta u slikarskim i kiparskim tehnikama potvrđuju nam da je biskup Josip Juraj Strossmayer bio iznimno poštovan i omiljen među pučanstvom, a brojne ustanove i zgrade hrvatske kulture, znanosti i obrazovanja, koje su bile i vrlo čest motiv umjetničkih djela, slika, grafika, fotografija, razglednica i sl. potvrđuju da je biskup u potpunosti predano djelovao u skladu sa svojim životnim geslom *Sve za vjeru i za domovinu*.

Otvorenju izložbe prethodila su kratka prigodna izlaganja dr. Stjepana Sršana, ravnatelja Državnog arhiva u Osijeku, mr. Branke Balen, muzejske savjetnice Galerije likovnih umjetnosti Osijek, prof. Grgura Marka Ivankovića, višeg kustosa Muzeja Slavonije Osijek i mr. Dubravka Arbanasa knjižničara Muzeja Slavonije Osijek. Skup je otvorio prof. emeritus Julijo Martinčić u ime Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU u Osijeku. Prigodnom skupu i otvorenju izložbe u Muzeju Slavonije prisustvovao je i đakovačko-srijemski biskup Marin Srakić.

THE EXHIBITION *THE LIFE AND WORK OF JOSIP JURAJ STROSSMAYER*

In May 2005, to mark the 190th anniversary of the birth and the centenary of the death of Bishop Strossmayer, the Osijek cultural institutions Museum of Slavonia, Fine Arts Gallery and Osijek State Archives, urged on by the Scientific and Artistic Work Institute of the Croatian Academy in Osijek, organised a joint exhibition entitled *The Life and Work of Josip Juraj Strossmayer*.

It was set up in the Museum of Slavonia, which also gave the largest number of the all-told 121 exhibits. The life and work of our man from Osijek, Josip Juraj Strossmayer, Bishop of Đakovo has still not been given its fitting historical evaluation. In 1867 he founded the Academy of Sciences and Arts in Zagreb, founded in its modern form Zagreb University, opened in 1874, collected artworks, from the holdings and donation of which in 1884 the Strossmayer Old Master Gallery was founded in Zagreb, as part of the Academy of Sciences and Arts.

The many exhibition objects, including documents, drawings, books, medals, postcards, newspapers, photos, uniforms and portraits in painting and sculpture show us that Bishop Strossmayer was a man who was greatly respected and beloved among the ordinary people, and confirms him as a visionary who gave the Croatian people some of its most important national institutions of learning, culture, education and religion, as well as a great many other spiritual and cultural benefits.